

fuit facta mentio criminis aut pravæ intentionis habitæ in commissione criminis, dicendum tamen est in praxi, hujusmodi Dispensationem esse subrepticam; quia summi Pontifices ita declararunt ad efficacius impediendum crimen incestus inter consanguineos & affines. Nihilominus hæc Pontificum declaratio locum tantum habet in sequentibus casibus: 1. Si intentio obtinendi Dispensationem fuit externe manifestata. 2. Si hæc intentio fuit reciproca. 3. Quando non concurrunt aliæ rationes sufficientes ad obtinendam Dispensationem. *Sanch. de matrim. l. 8. disp. 25. n. 30. & 31. Corrad. in praxi dispens. l. 6. c. 1. n. 36. & seq. C. B.*

NOTA. Hæ tres exceptiones non habent locum in Poenitentaria Romana, ubi disponitur pro solo foro interno.

CASUS LIX. Homo quidam plebeius petit & obtinet Dispensationem in impedimento dirimente titulo paupertatis. Sed ante celebrationem matrimonii recipit hæreditatem valde pinguem spectata conditione ipsius.

¶. Si Dispensatio fuit executioni data, antequam homo iste hæreditatem receperit, est legitima; quia impedimentum semel sublatum per accessionem hæreditatis non potest renasci. Si autem hæreditatem recepisset ante executionem Dispensationis, Dispensatio foret nulla; quia siue causa finalis concedendi Dispensationem non existat tunc, dum ea petitur a Superiore, siue existere desinat, dum Commissarius Dispensationem vult exequi, semper certum est, executionem Dispensationis esse suspendendam: intentio enim Pontificis concedentis Dispensationem, & alteri delegantis potestatem eam exequendi alligata est veritati allegatorum in supplicatione; consequenter cum ea sint falsa, impedimentum non tollitur. *Layman lib. 1. tr. 4. cap. 22. de dispens. n. 14. & 15. Suar. lib. 6. de leg. cap. 20. num. 13. C. B.*

NOTA. Oppositum teneo. Dispensatio enim jam facta est Romæ. Executionis delegatio solum petit verificationem conditionum requisitarum pro momento Dati Romani. Vide dicta Casu 21. Ratio generalis est; quia reservationes omnes, inter quas haud dubie referuntur impedimenta matrimonii, sunt strictæ interpretationis.

CASUS LX. Vidua quædam secundis nuptiis vult ducere Sergium; verum cum iste duas ejusdem filias e fonte Baptismatis susceperit, & unius ejusdem filii Patrinus Confirmationis extiterit, quæritur, utrum ad hoc, ut Dispensatio sit valida, necessario in supplicatione debeat exprimi, Sergium fuisse Patrinum Baptismi duarum filiarum, & Patrinum Confirmationis unius ejusdem filii.

¶.

¶. Non requiritur hoc; quia tantum intervenit inter eos duplex cognatio spiritualis, quotcumque dein viduæ proli- bus Sergius Patrinus Baptismi & Confirmationis extiterit. Ita decilum est a Clemente VIII. C. B.

CASUS LXI. Titius duxit Bertham, & post mortem illius vult ducere Cajam quæ fuit uxor fratris Berthæ. Requiritur Dispensatio?

¶. Non requiritur; quia affinitas non parit affinitatem. *Sanchez. Girib. Rosig. C. B.*

Vide *Impedimenta Matrimonii.*

DISPENSATIO in IRREGULARITATE.

1. Episcopi possunt dispensare in omnibus Irregularitatibus occultis, ea sola reservata Pontifici, quæ incurritur ex homicidio voluntario, et si occulta sit. Dispensare quoque possunt Episcopi in Irregularitate publica in casu, quo nimirum ea provenit ex violatione censuræ a se latæ per aliquod statutum particulare, & de qua nulla fit in Jure mentio. Vide *Suspensio* Cas. 31.

2. Cum irregulari ex defectu natalium dispensare possunt Episcopi in tantum, ut possit recipere Tonfuram, ac Minores Ordines, sicque capax fiat ad possidendum Beneficium simplex; & ultra se non extendit eorum potestas. Et hanc dispensandi potestatem Episcopi in Gallia ac in Germania exercere possunt vel per semetipsos, vel per Vicarios suos Generales, aut alios Sacerdotes a se in hanc rem delegatos.

3. Si ipse Episcopus in Censuram aut Irregularitatem occultam delabatur, poterit Dispensationem secum committere Confessario, cuicumque voluerit, quin opus sit Romam recurrere.

4. Abbates & Superiores regulares respectu suorum Religiosorum habent eandem potestatem, quam habent Episcopi, in casibus non expresse exceptis a Papa, modo jurisdictione quasi-Episcopali gaudeant. Eandem potestatem habent Superiores Ordinum in hac re privilegiatorum.

5. Dispensatio concessa illegitimo a Principe sæculari nullum habet effectum in ordine ad recipiendos Ordines aut possessionem Beneficiorum: ad hoc enim requiritur nova Dispensatio a Superiore Ecclesiastico.

CASUS I. Decanus & Canonici cujusdam Capituli voluntarie & ex avaritia commiserunt Simoniam realem in collatione cujusdam Beneficii valde pinguis ab eorum Ecclesia dependentis; & hinc incurrerunt poenas Canonicas. Re fideliter exposita Pontifici petunt absolutionem ac Dispensationem in Irregularitate, quam & obtinent: sed Breve absolutionis directum ad Vicarium Generalem Dicecesanum non facit mentionem Decani in particulari.

R. Hoc non obstante Vicarius Generalis potest exequi Breve Pontificium tam in favorem Decani quam reliquorum Canonicorum; cum in gratia communi concessa toti corpori comprehendens etiam esse censeatur Decanus. *Pontas.*

CASUS II. Aristophanes Parochus commissa simonia realii occulta continuavit functiones suas parochiales, nulla prius obtenta absolutione vel Dispensatione. Interea delatus est a Luciano ad Judicem, & formatus processus ad eum convincendum de præfato crimine occulto Simonie. Cum tamen probationes Luciani non essent convincentes, processus mansit indecisus. Aristophanes tandem poenitentia ductus cogitat absolutionem petere a Censuris, & Dispensationem in Irregularitate.

R. Non opus est, ut Romam recurat; sed poterit absolvi & dispensari quoad Irregularitatem ab Episcopo. Probabilissimi Authores censent, crimen aut Irregularitatem dici non posse ad forum contentiosum deductam ex sola litis contestatione, citatione, probationum ac testium productione, sed requiri saltem decretum Judicis contra accusatum. Authores isti addunt, quod, si reus evincat causam suam per media etiam illegitima, Episcopus possit eum absolvere ac rehabilitare, et si vere coram Deo reus foret; quia, licet crimen ad Judicem fuerit delatum, id tamen sine effectu, utpote deficiente sufficienti probatione, & consequenter adhuc censetur occultum. Verum si accusatus a Judice quidem fuisset dimissus, sed cum obligatione se denuo sistendi, Episcopus non possit eum rehabilitare. Fagnanus testatur, Congregationem Cardinalium Concilii Trii. Interpretum sic declarasse. *Pontas.*

CASUS III. Gorgias Capitaneus media nocte se contulit in sylvam, ubi sciebat latere inimicum suum, quem ex improvise aggreditur, illique amputat brachium; quin ullus hominum facti hujus habuerit notitiam. Post aliquot annos aspirans ad statum Clericalem petit ab Episcopo Dispensationem in Irregularitate, quam incurrit ob occultam hanc mutilationem.

R. Epi-

R. Episcopus potest dispensare: sola enim Irregularitas proveniens ex homicidio voluntario occulto, non ex mutilatione, est reservata Papæ. Mutilatio comparatur cum homicidio quoad Irregularitatem, non vero quoad reservationem Dispensationis. *Pontas.*

CASUS IV. Menulfus Judex in causis criminalibus plures condemnavit ad mortem, qui & propterea ultimo supplicio affecti sunt. Jam autem cogitat amplecti statum Clericalem.

R. Tenetur pro Dispensatione recurrere ad Papam. Omnis Dispensatio in irregularitate ex defectu est reservata Papæ, excepta ea, quæ est ex defectu natalium. Irregularitas autem Menulfi provenit ex defectu lenitatis. *Pontas.*

CASUS V. Nabor Presbyter ac Beneficiatus relicta Dicecesi sua & habitu Clericali contraxit in Regione externa matrimonium cum puella, quam seduxit. Tandem poenitentia ductus redit ad Episcopum suum, petitque Dispensationem, ut possit exercere pristinas suas functiones, simulque se offert ad subeundam poenitentiam, quamcumque imponere libuerit.

R. Episcopus potest cum eo dispensare; dummodo puella illa nunquam peccaverit cum alio: sic enim contraxisset Irregularitatem ex bigamia, circa quam regulariter loquendo solus Papa dispensare potest. Sane Sacerdotes illi, inquit Alexander III., qui nuptias contrahunt, quæ non nuptiæ: sed potius contubernia sunt nuncupanda, post longam poenitentiam & vitam laudabilem continentes, officio suo restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi ejus executionem habere. *Pontas.*

NOTA. Etiam bigamia ad incurrendam Irregularitatem deberet esse notoria.

CASUS VI. Pharetius simoniace permutavit Canonicatum suum cum simplici Prioratu; sed nullam subesse simoniam credidit, eoquod illum securum reddiderint duo Doctores pietate ac doctrina insignes, quos consuluit. Cum autem continuasset suas functiones, petit Dispensationem, & novam provisionem.

R. Episcopus habet potestatem utrumque conferendi. Ratio est; quia simonia hæc non solum occulta, sed & inculpabilis est. Si vero esset culpabilis, solus Papa possit eum rehabilitare ad retinendum Beneficium per novam provisionem. Si Parochus simoniæ occultæ reus foret, Episcopus potest pro bono Ecclesiæ eum habilem reddere ad fun-

functiones parochiales, usque dum nova provisio Romæ obtineatur. *Pontas.*

Nota. Crimen non censetur notorium, quod non agnoscitur ob probabilitatem oppositam.

CASUS VII. Heraclius incurrit irregularitatem ob crimen aliquod delatum ad forum contentiosum, debitamque jam pœnam subiit conformiter ad sententiam Judicis. Jam quærit, utrum rehabilitari possit ab Episcopo, aut num necessario adeundus sit Papa.

ꝑ. Doctores circa hoc non conveniunt. Sententia Navarri & Bonacinae, qui putant, Heraclio recurrendum esse ad Papam, propabilior est ac securior; cum res vere sit publica, & Concilium Tridentinum tantum concedat Episcopis facultatem dispensandi in casibus occulatis. *Pontas.* Vide Cas. 2.

CASUS VIII. Eleutherius Subdiaconus ex Diœcesi Aurelianensi Parisiis, ubi studiis vacabat, in censuras & occultam irregularitatem delapsus est. A quonam petere debet tam abolitionem quam dispensationem?

ꝑ. A censuris absolvi potest ab Archiepiscopo Parisiensi, cui subiacet quoad Sacramenta Pœnitentiæ & Euchariistiæ. Dispensationem autem in irregularitate non nisi a suo proprio Episcopo consequi potest. Ita sentit Ducaffe. *Pontas.*

CASUS IX. Antimachus juvenis nobilis natus Parisiis accepta Burdigalæ, ubi studiis operam dabat, ab homine ignobili alapa, aggressorem in continenti occidit. Lis quidem ipsi mota fuerat a propinquis occisi, quam tamen soluta ipsis summa 500. florenorum ocyus deseruerunt. Cum autem Antimachus Parisios rediens vellet suscipere Sacros Ordines, & ad hoc indigeret dispensatione in irregularitate, videtur eam ab Episcopo obtineri posse; tum quia jam ante decem annos casus iste contigit, & consequenter in oblivionem jam abiisse censendus est; tum quia res contigit Burdigalæ loco 150. miliaribus Gallicis Parisiis distito, sicque homicidium istud Parisiis potest haberi pro occulto.

ꝑ. Securulus aget Antimachus, si pro dispensatione recurat ad Papam: licet enim homicidium ipsius nondum sit publicum Parisiis, facile tamen posset fieri publicum; & in hoc casu non posset dispensare Episcopus. *Pontas.*

CASUS X. Alodius Parochus noctu in sylva invasus a latrone mortem ipsius machinante, in fervore defensionis propriæ vitæ irregularitatem incurrit.

ꝑ. Episcopus necessariam ipsi dispensationem conferre potest. Jam supra dictum est ad Casum 3., mutilationem non esse reservatam, sicut homicidium. Si Alodius pro defensione vitæ suæ etiam occidit aggressorem non servato moderamine inculpatae tutelæ, homicidium hoc non venit in classem eorum homicidiorum, quæ Tridentinum vocat *voluntaria*, id est, ex proposito, *per industriam*, *per insidias*, *sua voluntate* perpetrata; & ultra hunc sensum naturalem ac strictum non est extendenda reservatio dispensationis in irregularitate ex homicidio proveniente a Concilio facta Pontifici. *Pontas.*

CASUS XI. Servulus Sacerdos invasus a sicario parato ad inferendam necem, non potuit aliter salvare suam vitam, quam cum evidenti periculo occidendi aggressorem. Ac re ipsa aggressor occubuit, quamvis Sacerdos non habuerit voluntatem eum occidendi, sed tantum se defendendi.

ꝑ. Servulus non incurrit irregularitatem; & hinc nec dispensatione indiget. *Idem de illo censemus*, ait Clemens V. in constitutione, qui eximit ab irregularitate infensatum, qui durante rabie occidit hominem, *qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invasorem*. Et hanc constitutionem Tridentinum non abrogavit. *Pontas.*

CASUS XII. Simplicius Sacerdos incurrit irregularitatem casu occidendo hominem per actionem sibi illicitam.

ꝑ. Authores quoad hunc casum non conveniunt: alii enim dicunt, Episcopum dispensare posse; & alii sentiunt contrarium. Puto, sentiendum cum primis, quibus & concordant Conferentiæ Andegavenses. *Pontas.*

NOTA. Cum omnes reservationes sint strictæ interpretationis, poterit stante æquali probabilitate pro Episcopo, ab eo absolvi.

CASUS XIII. Anatolius Sacerdos prolapsus in crimen, cui ignorabat annexam esse excommunicationem, celebravit in hoc statu.

ꝑ. Si ignorantia ipsius fuit *invincibilis*, non censetur incurrisse irregularitatem ex delicto; sed si fuit *crassa & supina*, eam incurrit, opusque habet legitima dispensatione. Interea cum plures Authores docent, incurri pœnam actionis, quam quis agnoscit ut illicitam, etiamsi ignoret pœnam actioni annexam, huic opinioni reus se conformare debet; ac consequenter Anatolius, dummodo sciverit, actionem esse illicitam, incurrit irregularitatem, ac dispensatione indiget. *Pontas.*

NOTA. Circa crimina notoria verum est, incurri irregularitatem invincibiliter ignoratam; sed non circa occulta.

CASUS XIV. Agathangelus Abbas ac Dominus ad S. Albanum in spiritualibus ac temporalibus; offensus a quodam Vasallorum suorum, præcepit famulo suo, ut baculo egregie eum excipiat, addito expresso mandato, ne eum omnino occidat aut mutilet. Famulus cum videret, Vasallum ad sui defensionem paratum, irritatus sic eum percussit in capite, ut e vestigio exanimis procubuerit.

ꝛ. Abbas iste, ex cujus commissione homicidium secutum est, incurrit irregularitatem; poterit tamen in ea dispensare Episcopus Diocesanus. Teste Aloysio Riccio Congregatio Cardinalium Concilii Trid. Interpretet sepius declaravit, Episcopos posse dispensare circa irregularitates, quæ nascuntur ex homicidiis occultis ac secretis, aut studio, præmeditate, & ex proposito non commissis. *Pontas.*

CASUS XV. Martinianus Sacerdos incurrit irregularitatem, eoquod celebraverit in suspensione; cujus tamen notitiam habuerunt tantum tres personæ.

ꝛ. Poterit cum Martiniano dispensare Episcopus, eumque rehabilitare ad functiones Sacrorum Ordinum. Juxta sententiam communem Doctorum, cui & praxis Pœnitentiariæ Romanæ conformis est, crimen non censetur esse publicum, cum paucis tantum notum est, maximæque parti Communitatis incognitum. Publicum autem ac notorium potest haberi, quando id sciunt decem aut duodecim personæ in vicinia aut in Communitate, quia hic numerus juxta opinionem Jurisconsultorum jam constituit multitudinem, parochiam aut populum. *Pontas.*

CASUS XVI. Episcopus Osmensis in visitatione suæ Diocesis reperit Parochum quemdam publica irregularitate irretitum, qui Romam jam miserat pro dispensatione. Cum tamen ea dispensatio ob distantiam locorum ante tres menses advenire nequeat, nec interea pro cura animarum alius sacerdos haberi possit, Episcopus dispensavit cum eo *ad interim.*

ꝛ. Parochus iste absque scrupulo potest exercere functiones suas:urgens enim necessitas in hoc casu Episcopo tribuit jus concedendi ejusmodi dispensationem. *Pontas.*

CASUS XVII. Apasius incurrit irregularitatem; & Episcopus cum eo dispensat in ordine ad recipiendos Ordines, eique confert Beneficium.

ꝛ. Si irregularitas Apasii proveniebat *ex defectu natalium*, potuit cum eo dispensare Episcopus tam ad recipiendos Ordines,

nes, quam Beneficium: pariter, si irregularitas proveniebat *ex delicto*, attamen occulto, illudque non fuerit homicidium, Episcopus potest dispensare vel per se ipsum, vel per delegatum. Si vero delictum fuisset publicum, aut homicidium voluntarium, solus Papa potuisset dispensare. *Pontas.*

CASUS XVIII. Prior & duo Religiosi cujusdam Abbatiae incurrerunt excommunicationem, eoquod Hieronymum simoniace receperint ad solemnem Professionem; cumque in excommunicatione celebrassent, etiam contraxerunt irregularitatem.

ꝛ. Possunt absolvi ab Abbate suo regulari, si habet in eos jurisdictionem quasi-Episcopalem vel Privilegium Ordinis; si vero eam non habet, recurrere debent ad Episcopum. Ubi advertendum, quod si Episcopus Abbatii aut alteri cuiquam committeret potestatem eos absolvendi, ea potestas non eo ipso sufficeret ad eos etiam rehabilitandos; sed opus esset ad hoc speciali commissione. Eodem modo discurrendum est de potestate absolvendi a casibus reservatis; una enim potestas non supponit alteram. *Pontas.*

CASUS XIX. Theodotus Episcopus incurrit suspensionem, & in hoc statu celebravit, ac functiones episcopales exercuit.

ꝛ. Non est necesse, ut pro absolutione Romam recurrat: poterit enim absolvi a suo Metropolitano, aut a proprio suo Confessario specialiter a se ad hoc delegato. *Ne pro dilatione pœnitentiæ*, ait Gregorius IX., *periculum imminet animarum, permittimus Episcopis, ut etiam præter sui Superioris licentiam providum & discretum sibi possint eligere Confessorem.* *Pontas.*

CASUS XX. Tharillus Sacerdos irregularis, eoquod in suspensione audierit confessiones, obtinuit a Papa Rescriptum directum ad Jacobum Theologiæ Doctorem. Sed ante executionem Rescripti iterum quorundam confessiones excepit.

ꝛ. Cum censura ante & post obtentionem commissionis sit eadem, poterit valide dispensari ac rehabilitari a Jacobo vi ejusdem commissionis. Aliud dicendum, si irregularitatem incurrisset ex causa alia, sic ut jam duplici irregularitate esset innodatus. Qui petunt dispensationem in irregularitate, necessario debent exprimere diversas species irregularitatum, quas forte contraxerint, sive dein sint diversæ ex diversis defectibus, sive ex diversis criminibus: si enim quis obtineret dispensationem solum in una irregularitate, non esset dispensatus circa reliquas, sed maneret adhuc

adhuc irregularis; quia irregularitates sunt impedimenta Canonica distincta inter se, quorum uno per dispensationem sublato ligat adhuc alterum in supplicatione ad Superiorem suppressum. *Pontas.*

CASUS XXI. Pamachus chirurgus peritissimus, postquam intra decem annos, quibus exercuit hanc artem, multis resecurit brachia & pedes, vult amplecti statum Clericalem, ac sacerdotalem.

ꝑ. Si neminem occidit per ignorantiam aut negligentiam, non incurrit ullam irregularitatem; nec consequenter indiget dispensatione ad recipiendos sacros ordines. *Laicus*, inquit Caballutius, *chirurgiam aut medicinam exercens juxta suæ artis regulam, non incurrit irregularitatem. etsi membrum resecat aut resecuri jubeat: non enim est defectus lenitatis, si pars adimatur ad totius conservationem.* *Pontas.*

CASUS XXII. Conradus, postquam per septem aut octo annos exercuit artem medicam, vult recipere sacros Ordines.

ꝑ. Si, ut in casu præcedente dictum est, nemini per imperitiam aut negligentiam mortem intulit, non indiget dispensatione. Quia tamen semper dubium esse potest, an non culpa intervenerit, & medicus per ignorantiam aut negligentiam ad mortem quorundam infirmorum cooperatus fuerit, consulendum est Conrado, ut ab Episcopo petat dispensationem in irregularitate sub hac conditione, *si quam incurrerit.* Et id consilium dedit olim in simili casu Clemens III. Canonico Colonienfi prius medico, jam ad sacros Ordines aspiranti. *Pontas.*

CASUS XXIII. Furseus Presbyter tempore Jubilæi excipiens confessiones reperit Subdiaconum, qui incurrit irregularitatem occultam, eoquod procuraverit abortum foeminae jam tribus mensibus gravidæ.

ꝑ. Confessarius non habet potestatem dispensandi in hac irregularitate; saltem nisi Papa expresse ad hoc facultatem concesserit Confessariis, ut eam concessit Benedictus XIV. in Jubilæo 1750. permittendo Confessariis, ut possint dispensare in sola irregularitate contracta per violationem occultam censurarum. *Pontas.*

CASUS XXIV. Eusebius Parochus ante viginti annos per simoniam realem obtinuit parochiam; cumque in censura simoniæ annexa celebrando incurrisset irregularitatem, paulo post petiit Romæ dispensationem, quam ubi obtinuit, servavit penes se, nec eam exequendam curavit, & interea nihilominus exercuit functiones parochiales.

ꝑ. Non

ꝑ. Non indiget novo Brevi Apostolico, sed poterit reabilitari vi prioris Rescripti, non obstante lapsu temporis. *Pontas.*

CASUS XXV. Mahomedes Turca pluribus modis contraxit Irregularitatem, utpote committendo homicidium voluntarium, & ducendo plures uxores. Postea recipit Baptismum.

ꝑ. Tollitur quidem per Baptismum Irregularitas ex homicidio, non tamen Irregularitas ex bigamia; & hinc indigeret Dispensatione ad recipiendos Ordines. Sic sentiunt Innocentius III. S. Ambrosius, S. Augustinus & S. Thomas. Canonistæ id probant ex Canone *una tantum.* 4. Dist. 26. ubi dicitur: *Quod culpæ est in Baptismo, relaxatur; quod legis est in conjugio, non solvitur.* *Pontas.*

CASUS XXVI. Basilissus illegitimus emisit Professionem solemnem Religionis.

ꝑ. Poterit recipere Presbyteratum absque ulla Dispensatione; non tamen sine Dispensatione promoveri potest ad dignitatem aliquam. *Ut filii Presbyterorum*, ait Conc. Pict. in cap. Ut filii. 1. de filiis Presbyt. Ord. L. 1. Tit. 17. & Urbanus II. in Can. Presbyterorum 1. dist. 56., *Scæteri ex fornicatione nati ad sacros Ordines non promoveantur, nisi aut Monachi fiant, vel in Congregatione Canonica regulariter viventes, Prælationem vero nullatenus habeant.* Vide Conferentias Andegavenses quæst. 3. & 4. Mense Majo. *Pontas.*

CASUS XXVII. Josephus natus ex adulterio occulto, publice tamen semper habitus pro legitimo, vult recipere sacros Ordines.

ꝑ. Soli assertioni matris circa defectum natalium fides non adhibenda est a Josepho. Si tamen consideratis omnibus non possit prudenter dubitare de sinceritate matris, & veritate facti, tenetur se habere pro irregulari, & petere Dispensationem. *Pontas.*

CASUS XXVIII. Rigulphus illegitimus obtinet Roma Dispensationem ad recipiendos sacros Ordines, & ad possidendum Beneficium ob paupertatem suorum parentum. Post susceptum Subdiaconatum & Diaconatum fiunt ejus parentes divites ex pingui hæreditate, quæ ad eos devolvitur.

ꝑ. Hæc circumstantia non impedit, quo minus Rigulphus sine nova Dispensatione possit recipere Presbyteratum, sicut recepit priores Ordines. *Pontas.*

CASUS XXIX. Polydorus illegitimus aspirat ad Statum Clericalem, & Beneficium.

Dist. Cas. Conf. Tom. I.

Kk

ꝑ. Ut

ꝛ. Ut possit recipere omnes Ordines, aut Beneficia cujuscumque demum generis, requiritur Dispensatio Pontificia. Pro recipiendis autem tantum tonsura & Ordinibus minoribus, & Beneficio simplici sufficit Dispensatio Episcopi. *Pontas.*

CASUS XXX. Patroclus illegitime natus ex soluto & soluta fuit legitimatus a Principe, vel per matrimonium subsequens parentum.

ꝛ. Per legitimationem Principis non tollitur Irregularitas; tollitur autem ea per subsequens matrimonium, si parentes tempore nativitatis aut conceptionis Patrocli non fuerunt inhabiles per aliquod impedimentum dirimens ad contrahendum matrimonium. *Pontas.*

CASUS XXXI. Donatus filius Pauli illegitimus obtinuit a Papa Dispensationem ad recipiendos Ordines minores, & majores.

ꝛ. Hæc Dispensatio non sufficit ad hoc, ut possit Beneficium possidere, quod ipsi offertur; sed requiritur nova Dispensatio. *Pontas.*

CASUS XXXII. Paschalis mortua uxore sua Ludovica, ex qua plures habuerat liberos, duxit Mariam, sed invalide, ob impedimentum scilicet dirimens, cujus nullam habuit notitiam; ex eaque denuo prolem suscepit. Mortua etiam Maria vult recipere Sacros Ordines.

ꝛ. Et si Paschalis rigorose loquendo non sit bigamus, est tamen habendus pro bigamo, & Dispensatione Papali indiget. *Pontas.*

CASUS XXXIII. Andreas prima sua conjuge Julita ante consummationem matrimonii subito defuncta duxit Theresiam, ex qua duos suscepit liberos. Ea denuo mortua vult recipere Presbyteratum.

ꝛ. Non est bigamus; & hinc sine ulla Dispensatione admitti potest ad Presbyteratum. *Pontas.*

CASUS XXXIV. Pyrrhus ducta vidua contraxit Irregularitatem interpretativam; illaque mortua vult recipere Ordines.

ꝛ. Papa solus potest dispensare in hac Irregularitate. Nihilominus Episcopus legitime dispensare potest non solum in susceptis Ordinibus, sed etiam in suscipiendis in omni Irregularitate proveniente ex bigamia & ex occulto delicto. *Pontas.*

CASUS XXXV. Bartholomæus ex prima pariter ac secunda conjuge susceptis liberis, ac utraque mortua vult fieri Religiosus.

ꝛ. Nullus Superior Regularis potest cum eo dispensare in bigamia: Pontifices enim concedendo Superioribus Regularibus potestatem dispensandi cum iis, qui Religionem ingrediuntur, semper exceperunt bigamiam. *Pontas.*

NOTA. Superiores Can. Reg. possunt etiam dispensare circa bigamiam. Vide GRUBER. De Privilegiis Tr. 3. Disp. 2. Sect. 2.

CASUS XXXVI. Sabinus ob violationem occultam censure incurrens Irregularitatem obtinuit Dispensationem a Protopententiario sui Episcopi, aut a Vicario Generali Capituli *Sede Vacante.*

ꝛ. Uterque valide dispensare potuit. *Pontas.*
Vide *Irregularis. Irregularitas. Caf. 117.*

DISPENSATIO IN JURAMENTO.

1. Quid sit Juramentum, & quænam ejusdem species, dicendi locus erit in Titulo *Juramentum*. Neque hic sermo erit de Juramento judiciali, seu litis decisivo, nec de Juramento fidelitatis, sed de Juramento simpliciter tali & de iis, qui in eo dispensare possunt, supposito quod iusta dispensandi causa subsit. Legitimus autem Superior, qui in Juramento dispensare potest, primo est Papa; secundo Episcopus, nisi materia Juramenti reservata sit Papæ. Neuter autem horum in Juramento dispensare potest in præjudicium proximi.

2. Quando quis Juramento promissorio se obstrinxit ad aliquid dandum aut faciendum in alterius commodum, cessat obligatio Juramenti per solam remissionem aut non acceptationem illius, in cujus favorem Juramentum interpositum est.

CASUS I. Nepotianus jurat se impleturum opus quoddam de se bonum. Cum autem sciat, obligationem Juramenti esse de jure divino, quærit, utrum Superior legitimus possit secum dispensare, & qua ratione.

ꝛ. Cum Juramentum Nepotiani sit promissorium, id est, de re in futurum adimplenda, Superior legitimus potest ei dispensare valide; modo causa dispensandi subsit legitima, qualis foret infirmitas relate ad Juramentum jejunandi aut piam peregrinationem instituendi itinere pedestri. *Pontas.*

NOTA. Regulariter Dispensationi miscenda est commutatio.

CASUS II. Ansbertus rogatus ab amico promittit illi aliquid obsequium, promissumque Juramento confirmavit; sed paulo post incipit dubitare, an executio promissi sit licita.

ꝛ. Solus Episcopus potest in hoc Juramento dispensare. Quandoque, ait S. Thomas, aliquid sub Juramento promittitur, de quo dubium est, utrum sit licitum vel illicitum, proficuum vel nocivum, aut simpliciter aut in aliquo casu; & in hoc potest quilibet Episcopus dispensare. Pontas.

CASUS III. Augustinus juravit, se cuidam familiæ pauperi per modum elemosynæ daturum 50. florenos. Licet commode admodum promissum implere posset, nihilominus tamen petit Dispensationem.

ꝛ. Dispensatio Augustinum non reddit securum in conscientia; cum nulla subsit dispensandi causa legitima. Ipse Superior absque peccato non potest concedere hujusmodi Dispensationem, nisi, ut D. Thomas advertit, id exigat evidens reipublicæ utilitas ac bonum commune; & ex hoc ipso talis Dispensatio pertineret ad Papam, qui universalis Ecclesiæ curam habet. Pontas.

CASUS IV. Leodebertus Barnabæ sub juramento promittit insigne aliquod obsequium: mutata autem postmodum voluntate, id declaravit Barnabæ, qui ipsi remisit obligationem promissi jurati.

ꝛ. Leodebertus legitime solutus est obligatione implendi promissum. Si vero quis promitteret alteri sub juramento, se jejunaturum hac vel illa die, ingressurum Religionem &c. & quidem nulla interposita conditione, quæ dependeret ab arbitrio illius, cui facta est jurata promissio, tunc juramentum non posset solvi aut remitti ab eo, cui factum est; cum jus remittendi juramentum tantum sit penes illum, in cujus favorem & commodum factum est. Pontas.

DISPENSATIO IN RECITATIONE BREVIARII.

Licet plures existimarint, nec ipsum Pontificem dispensare posse in Recitatione Breviarii; dicendum tamen est, cum obligatio recitandi Breviarium sit tantum juris Ecclesiastici, Papam habere potestatem ex legitima causa quoad hoc dispensandi, permutando hanc obligationem in aliud opus pium, conveniens, ac compensatorium. Verum Papa solus potest hujusmodi Dispensationem conferre: Episcopi solum possunt ex rationabili causa permittere quamdam immutationem in usu Breviarii; quin illud in Diocesibus suis reforma-

re

re possint absque consensu Capitulorum suorum: & ad hoc ipsum in Gallia requiritur Authoritas Regia.

CASUS. Blossius Canonicus Cathedralis Ecclesiæ, undecim aut duodecim annos natus, ac Gramaticæ studiosus obtinuit Roma Dispensationem in recitatione Breviarii, usque dum humaniora studia absolverit. Obtinuit autem eam sub prætextu, quod recitando Breviarium satisfacere non posset obligationibus suis scholasticis.

ꝛ. Si juvenus ac studia ipsius sunt justa causa dispensandi, potest uti hac Dispensatione: non videtur autem causa hæc esse legitima; quia, si Blossius lusus, aliasque recreationes inutiles ac superfluas refecaret, haud dubie sufficiens ipsi tempus suppleret & ad studia, & ad recitationem Breviarii. Pontas.

NOTA. Cum obligatio recitandi Breviarium extra Chorum non sit introducta antiquitus universali lege, sed tantum consuetudine, poterit in ea dispensare Episcopus & circa suos Superior privilegiatus.

DISPENSATIO IN SIMONIA.

1. Duplex distinguitur species Simonia; altera juris naturalis & divini, quæ committitur Beneficii emptione; altera juris Ecclesiastici, ut cum aliquis resignationi aut permutationi prohibitam ab Ecclesia apponit clausulam. Quoad priorem Papa nunquam potest valide dispensare; potest autem quoad posteriorem.

2. Si Simonia est solum mentalis, nec ea respicit receptionem Sacrorum Ordinum, aut Beneficia, aut ingressum Religionis, reus a suo Confessario Ordinario absolvi potest, nec ulla indiget Dispensatione. Peccavit quidem graviter; sed pœnas non incurrit Canonicas.

3. Episcopi in Gallia possunt quidem absolvere a Simonia etiam reali, & simoniacum restituere ad exercitium Ordinum suorum. Verum Papa solus potest eum rehabilitare in ordine ad Titulum Beneficii, & fructuum condonationem.

CASUS I. Potestne Papa ex plenitudine potestatis suæ dispensare in Simonia, & permittere id, quod alias foret simoniacum?

ꝛ. Papa nunquam potest dispensare in Simonia, quæ est juris naturalis aut divini; sed tantum in Simonia quæ est juris Ecclesiastici. Pontas.

CASUS II. Faustus & Flavianus disputant inter se, an Episcopus possit dispensare quoad pœnas Canonicas, quæ la-

K k 3

tæ

tæ sunt in Simoniacos circa Ordines ac Beneficia? Quid dicendum?

3. Juxta S. Thomam Papa solus potest dispensare ac absolvere a pœnis, quas incurrunt voluntarie ac scienter committentes Simoniam. Tales pœnæ autem sunt 1. Excommunicatio *ipso facto*, si Simonia est realis, & executione completa per utramque contrahentium partem. 2. Suspendio ab exercitio susceptorum Ordinum. 3. Nullitas actorum simoniace, sic ut collatio Beneficii nulla sit, idque indispensabiliter dimitti debeat. In aliis casibus dispensare potest Episcopus post puram ac simplicem renunciationem Beneficii factam ex parte supplicantis, qui de eo simoniace provifus fuit. Pontas.

Vide *Simoniam* Caf. 37.

CASUS III. Bertoldus Presbyter obtinuit Parochiam per Simoniam voluntariam, attamen occultam. Postquam per integrum annum eam possederat, ac functiones parochiales obierat, petit ab Episcopo suo absolutionem a crimine, rehabilitationem ad Beneficium, & condonationem fructuum.

3. In Gallia & Germania Episcopi semper conservant jus absolvendi a peccato Simonie, & aliis peccatis occultis, quamvis alias reservatis Pæpæ. Itaque poterit Bertoldus ab Episcopo absolvi quoad peccatum & censuras, si sunt occultæ, non autem rehabilitari quoad Titulum Beneficii, multo minus obtinere condonationem fructuum: hæc enim sunt reservata Pæpæ, cui in supplicatione insuper exponenda est intrusio in Beneficium. Pontas.

Vide *Simoniam*.

DISPENSATIO IN SUSPENSIONE.

1. Quilibet Sacerdos approbatus potest absolvere ab omnibus suspensionibus latis a Jure, si non expresse reservatæ sunt Pæpæ aut Episcopo. Quilibet Episcopus potest absolvere ac dispensare a suspensione reservata Pæpæ, si est occulta; id tamen cum aliqua exceptione, prout videre est in Responsione ad Casum I. Sed si est publica, aut ad forum contentiosum delata, aut si contra accusatum supervenit Decretum, tunc reus absolvi ac dispensari potest a solo Papa.

2. Omnis Dispensatio in suspensione, quæ dicitur *ab homine*, reservata est Superiori ipsius, aut demum illi, cui specialiter reservatam jura volunt.

CASUS I. Ptolomæus nondum completo anno ætatis vigesimo se fecit ordinari Subdiaconum, ætusque hujus Ordinis exercuit. Post aliquot annos petit absolutionem a suspensione, & rehabilitationem ab Episcopo.

3. Si factum est occultum, poterit Episcopus absolvere Ptolomæum, eumque rehabilitare, utpote jam habentem ætatem ad Subdiaconatum requisitam. *Sacra Congregatio*, inquit Fagnanus, *respondet, si is Clericus pervenit jam ad ætatem legitimam, posse cum illo Episcopum dispensare tam super suspensione quam super irregularitate.* Verum si nondum attingisset ætatem Canonicam, a solo Papa dispensari ac rehabilitari posset. Pontas.

CASUS II. Thadæus Dicecesanus Tarbensis in suspensionem delapsus est, eoquod susceperit Presbyteratum ab Episcopo Bayonensi absque Dimissoriis a suo Episcopo.

3. Non opus est, ut Romam recurat pro obtinenda absolutione, cum Episcopus Tarbensis possit eum absolvere. *Ordinatus*, ait Concilium Trid. sess. 23. c. 8. de reform., *a susceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.* Pontas.

CASUS III. Agilulphus incurrit suspensionem ob susceptum Diaconatum ante Subdiaconatum. Petiit proin Dispensationem a Papa.

3. Ipse Episcopus potuisset cum eo dispensare; quia hæc Dispensatio a Jure non est reservata Pæpæ. Aliud sentendum foret, si Agilulphus exercuisset actus Ordinis per saltum suscepti. *Cum promotis per saltum*, ait Concilium Trid. Sess. 23. cap. 14. *si non ministraverint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.* Pontas.

Vide *Suspensio* Caf. 8. 31.

DISPENSATIO IN VOTIS IN GENERE.

1. Antequam de votorum Dispensatione fiat sermo, sciendum, quid & quotuplex sit votum. Est autem votum. *Promissio facta Deo de meliori bono.*

2. Distinguitur votum primo in absolutum & conditionatum, in perpetuum & temporale. Votum absolutum est, quod pure ac simpliciter emittitur sine adjectione ullius clausulæ suspensivæ aut impetitivæ effectus. *Conditionatum* est, cui adicitur clausula, quæ potest suspendere effectum ac executionem Voti, aut limitare ejusdem durationem, quod exprimitur per voces istas, *dummodo, donec, si &c. Perpetuum* est.